

WILLEM VERMANDERE

Zestig jaar geleden werden wij hier ook fundamentalistisch opgevoed'

Volgend jaar wordt hij 75, maar er zit weinig sleet op Willem Vermandere. Zelf omschrijft Willem zich als bard, beeldhouwer en verteller. Het gros van zijn maatschappijkritische liedjes teksten handelt over 'gewone' mensen en de alledaagse banaliteit van het leven. Want Vermandere is bovenal een piekeraar met een eigenzinnige visie die zich als mens voortdurend in vraag stelt. De voorbije jaren legde hij al schavend en schrappend - en soms vloekend, zegt hij zelf - de laatste hand aan een nieuwe cd. In feite een dubbelaar, want met 'Den Overkant' en 'De Meditatie' brengt Willem Vermandere meteen twee albums uit. De ideale aanleiding voor een gesprek met deze oermens uit de Westhoek.

We ontmoeten Willem Vermandere in zijn huis - meer bepaald in zijn met muziekinstrumenten, liedjes teksten en boeken volgestouwde werkkamer - in Steenkerke, een deelgemeente van Veurne. Geboren in Lauwe, woont Willem al sinds enkele decennia in de Westhoek, een regio geteisterd door de verschrikkingen van de Eerste Wereldoorlog. En laat die Grote Oorlog nu net een van de weerkerende hoofdthema's zijn in Willems oeuvre. 'De nieuwe plaat is sinds september eindelijk uit. Met een beetje vertraging, maar ik maak me niet meer zo snel zenuwachtig. Het is een 'dubbelaar' geworden, met enerzijds elf nieuwe liedjes en dan nog een tweede plaat vol instrumentale mantra's. Die gezongen liedjes staan voor de podiummens die extravert leeft, en de instrumentale nummers staan voor de introverte muzikant die het liefst in zijn eentje in de weer is

met zijn instrumenten. Verwacht je aan een plaat vol weemoedige, lichtjes melancholische teksten, dooraderd met spottertijen, waarbij ik vooral mezelf in vraag stel.' **Vanwaar die weemoedigheid?** **WILLEM VERMANDERE:** Mijn teksten komen niet op bevel. Meestal word ik aangegrepen door een bepaalde gebeurtenis of ga ik grasduinen in mijn verleden. Kortom, de dingen des levens. Op mijn leeftijd wordt 'later' altijd maar korter en groeit 'vroeger' dag na dag. Zogezegd word je ouder en wijzer, al raak ook ik nog geregeld van slag. **Vorig jaar verscheen je boek 'De Zeven Laatste Woorden'. Het gaat over je katholieke verleden, en meer bepaald over de zeven laatste woorden van Jezus, genageld aan het kruis.** Dat boek is mijn synthese van gans ons katholieke opvoedingsmodel, met daarin vervlochten mijn leven als wroetende - en ook zoekende - mens. Ik heb elf jaar

bij de paters gezeten, dat vormt dus een deel van mijn leven. Ik zat zelfs vier jaar in een klooster. Ik heb geprobeerd vol tederheid en humor te schrijven over die man die doodgaat aan het kruis, en die de legendarische zeven woorden - 'God, God, waarom hebt ge mij verlaten?' - uitspreekt. Met dat boek wilde ik een poging ondernemen om het ware gezicht van de blote, zuivere Jezus te herontdekken. Ik wil al die verflagen afkrabben en op zoek trekken naar de mens achter de mythische figuur. Want niemand weet hoe Jezus er echt heeft uitgezien. Er bestaan duizenden verschillende interpretaties van Jezus. Maar zijn gezicht is in feite van geen belang. Wel van belang is de vraag of die man ons na 2000 jaar nog kan inspireren? Ik kruip in zijn vel en dwaal door de wereld, gewoon om te kijken of God nog ergens aanwezig is. Ook houd ik - *en passant* - een pleidooi voor de verbeelding, vooral dan om de stijve

letterlijkheid van al die religieuze verhalen los te laten. **Elf jaar bij de paters, dat laat sporen na.** Het is te zeggen: ik heb mijn humaniora gevolgd bij de paters in Waregem, waarna ik nog vier jaar in het klooster van Gijsegem heb vertoefd. Een klooster dat al enige jaren door de tand des tijds is opgeslorpt. Tijdens mijn kloosterjaren heb ik theologie gestudeerd. Ik was in de lagere school altijd de beste van de klas, en alle notabelen van het dorp, zoals de dorpspastoor, de dokter en de schooldirecteur, zeiden dat ik moest voortstuderen. Mijn vader was wagenmaker en had het liefst gezien dat ik in de stiel was gebleven. Maar onder invloed van de dorpsnotabelen heb ik het geluk gehad om te mogen studeren. Ik voelde van jongs af aan dat er een ander leven bestond dan het harde werken in een atelier. Let op: ik keek daar niet op neer. Totaal niet, maar dat was niets voor mij.

Na mijn lagere school ben ik 'gerekruteerd' door een ronselpater, die in opdracht van zijn klooster toekomstige paters moest zoeken. Dat was zuivere indoctrinatie, maar zoiets is van alle tijden, hé. Denk maar aan al die Syrië-strijders die hier worden geronseld. **Je was dus bijna als spekpater zeltjes gaan winnen in Afrika.** Dat zat er dik in. Toch in die periode. (*lacht*) Het zal zijn dat de Heer Jezus andere plannen had met mij. Op een bepaald moment merkte ik dat het kloosterbestaan met al zijn regels en beperkingen ook niets voor mij was. Toen ik uit het klooster opstapte, stond ik ineens op straat. Ik kende geen vak en was eventjes serieus in paniek. Toen heb ik in Gent nog twee jaar regentaat gevolgd en ben ik als godsdienstleraar afgestudeerd. Daarna heb ik drie jaar godsdienstles gegeven in Nieuwpoort, maar ook dat was niets voor mij. Ik moest lesgeven over iets totaal abstract. Want wat is gods-

dienst? Dat is niets anders dan de verbeelding laten spreken: een maagd die een kind baart, en iemand die sterft aan het kruis en drie dagen later weer uit de doden herrijst. Allemaal ongerijmde dingen, met alle respect voor mensen die daar hardnekkig in geloven. Picasso geeft het mooi weer: 'Alle kunst - en dus ook alle godsdienst - is leugen die ons dichtert bij de waarheid brengt.' Midden in het schooljaar ben ik bruusk gestopt met lesgeven. Ik kon niet meer. Ik was toen ook al als zanger aan de slag en vroeg om een lichter lesrooster. Dat kon dan weer niet. Dus heb ik mijn rekening gemaakt. Stoppen als leraar was een bevrijding. Tot aan mijn ontslag had ik nog nooit een songtekst geschreven, maar de week erna heb ik meteen mijn eerste teksten op papier gezet. Sindsdien is dat niet meer gestopt. **Ben je nu zanger, beeldhouwer of dichter?**

Ik ben een beeldhouwer die nu én dan zingt. Het is nu avond. Ik ben net uit de douche gestapt, na een ganse dag van kappen en klieven aan twee monumentale beelden over de oorlog, in opdracht van de stad Nieuwpoort. Dat is zeer arbeidsintensief. Een goede vriend heeft me ooit gezegd: 'Willem, je hebt succes als zanger omdat je liever beeldhouwer bent.' Ik verstond dat eerst niet goed, maar in feite klopt zijn redenering wel. Dat zingen doe ik met hart en ziel, maar eenmaal een optreden gedaan, blijf ik nooit plakken. Want mijn beeldhouwwerken wachten op mij. Het is vooral de combinatie die mij aanspreekt: overdag beeldhouwen en 's avonds nog wat teksten schrijven, knutselen aan mijn instrumentale nummers of zo nu en dan eens optreden. Soms zitten de beeldhouwer en de zanger elkaar in de weg, en soms inspireren ze elkaar. Ik beseft dat mijn zangcarrière mij geen windeieren heeft gelegd, want

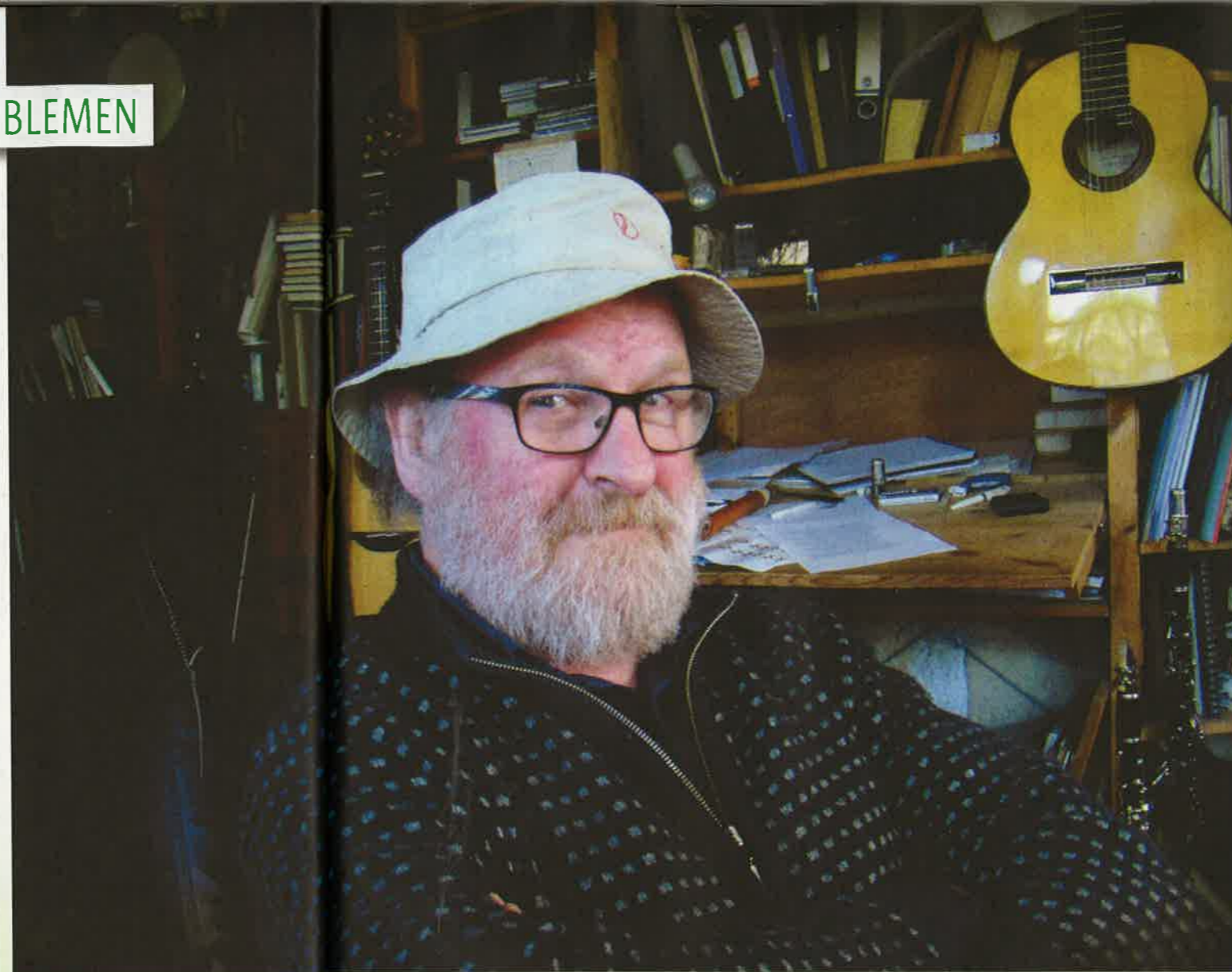
andere beeldhouwers hebben het soms zwaar om rond te komen. Niet iedere beeldhouwer verdient fortuinen.

Wat zijn je beeldhouwwerken waard?

Dat weet ik niet. Mijn werken vind je niet in musea, ze staan her en der in het land. Waarom staan mijn werken niet in musea? Omdat Jan Hoet er een mening over had. Maar Jan Hoet is dood. We mogen dus weer gewoon kappen en klieven, zonder de almachtige mening van de paus te moeten aanhoren. Let op: Jan Hoet was een toffe man, maar zijn eigenzinnige mening heeft veel carrières gefnuikt. Of gemaakt. Zolang mensen zich aangegrepen voelen door mijn beelden, is het goed voor mij. Niet iedereen hoeft mijn werk te waarderen. Ik maak geregeld grafbeelden voor mensen die een geliefde hebben verloren. En ik merk dat die mensen mijn werk naar waarde schatten. Welnu, daar doe ik het voor. Ik kap en klief het liefst zonder het aan de grote klok te hangen. En wat is het waard? En zal het over honderd jaar nog weten te bekoren? Dat weet ik niet. *Je m'en fous*. Ik ben gelukkig als steenkapper. Meer moet dat niet zijn.

Belgische kunstenaars als Arne Quinze, Jan Fabre en Luc Tuymans maken grote internationale sier. Voel je enige verwantschap met hen?

Nee. Ik doe soms een poging om datgene wat een Tuymans schildert, om daarin te komen. Maar ik slaag er niet in. Het zal aan mij liggen, denk ik dan. Maar ik heb bewondering voor hen. Neem nu Jan Fabre. Dat is een grandioze tovenaars. Zoals die het klaarspeelt om beelden te maken waar hij zelf geen vinger naar uitsteekt, of kevers laat maken en ze verkoopt als zijn eigen creatie. En daar nog mee wegkomt. Dat is een andere wereld waar ik totaal niet jaloers op ben. Maar als ik zie wat die mannen vragen voor een 'kunstwerk', dan breekt er iets bij mij. Maar kom, ze doen het maar. En ze weten zich goed te verkopen. **Je vrouw blijft meestal op de achtergrond. Is dat een bewuste keuze?** Jazeker, zo verstandig is ze wel. Iedere kunstenaar heeft een sterke vrouw achter zich. Een vrouw die me de vrijheid geeft om te doen

Haal nu je gratis roman op candlelightromans.com

Dé plek voor spanning, humor en romantiek

Van 1 t/m 14 oktober 2014 trakteert Candlelight je op een gratis roman uit haar ruime assortiment Historische Romans en Vampierenromans. Wie in die periode op www.candlelightromans.com een of meer romans koopt, krijgt er gratis één extra.*

* De actie is niet van toepassing op de aankoop van digitale uitgaven. Per persoon en adres wordt maximaal één gratis roman bezorgd. Voorwaarden op de site.

wat ik wil doen. Ze gelooft in mij. Welk mooier geschenk kan een man zich wensen? Ik heb mijn vrouw bijna meteen na mijn uit-treding uit het klooster leren kennen. We hebben vier kinderen die nu allemaal het huis uit zijn. Mijn oudste dochter is beeldhouwer geworden, een zoon maakt juwelen en geeft les, nog een ander is geluidstechnicus maar zingt en maakt ook muziek. De laatste is osteopaat geworden, maar zingt ook geweldig graag. Ze zijn dus allemaal in het artistieke milieu terechtgekomen. Logisch, want de lijn die je thuis meekrijgt, is zeer belangrijk. Kijk naar mij. Mijn vader was klarinettist, weliswaar na zijn dagtaak. Ik ben hem nu nog altijd dankbaar voor alles wat hij mij heeft meegegeven.

Dit jaar wordt het begin van de Eerste Wereldoorlog uitgebreid herdacht. Een thema dat jou na aan het hart ligt.

Ik ben daar inderdaad al lang mee bezig, en ik schrijf al sinds enkele decennia liedjes over de oorlog en zijn impact hier in de Westhoek. Dit najaar ga ik de baan op met een avondvullend theaterprogramma rond de Grote Oorlog. Verwacht je aan liedjes en verhalen over die tijd. Ik probeer me in het frontleven in te leven, net zoals ik me de macabere humor probeer eigen te maken. Zoals een soldaat die aan het begin van een beschieting opmerkt: 'Zet maar uw paraplu open, ze beginnen eraan.'

Als voorbereiding heb ik ondermeer het oorlogsdagboek van Stijn Streuvels herlezen. Verbazingwekkend om te lezen hoe Streuvels vanuit zijn Lijsternest totaal verstoken bleef van informatie en zich onmogelijk kon voorstellen wat er slechts een paar kilometer verderop werkelijk aan de hand was. Nu, met al die satellieten, gsm's en tv-ploegen, kunnen we daar niet meer bij. De holle retoriek was toen in de mode, met het vaderland en de koning als absolute vaandeldragers. Streuvels ging daar zeer vrijzinnig en kritisch mee om. Dat werd niet door iedereen gewaardeerd.

Aan welke karaktertrekken bij Jezelf stoor jij je het meest?

Ik ben soms wat ongeduldig en ik heb te weinig begrip voor anderen. Al denk ik niet dat ik mezelf

nu nog veel kan veranderen. Want wie ben ik? Ik probeer dat raadsel liedje per liedje en beeld per beeld te onttrafelen. Nog steeds zonder veel succes. Maar ik ben dolgelukkig, want ik weet me omringd door een aantal fantastische mensen die me de vrijheid geven om dat leven te leiden dat ik wil leiden. Maar net zoals iedereen heb ik al enkele zware tegenslagen moeten verwerken. Zoals de dood van mijn eerste kleinzoon Rune. Het is nu 17 jaar geleden, maar Rune is

Ik heb te weinig begrip voor anderen, maar ik denk niet dat ik nog veel zal veranderen

nog steeds in mijn gedachten aanwezig. In de auto praat ik nog vaak met hem. Hij is gestorven aan een hersenvliesontsteking. Verdorren toch, die machteloosheid.

Ben je dan in conflict gekomen met God?

Wie is God? Wat is God? Zoek vooral naar God in je diepste zielenroerselen. Ik zing liever over God dan erover te praten.

Uit je liedjesteksten kom je naar voor als een nieuwsgleirige wereldverbeteraar die vreemde culturen en godsdiensten omarmt.

Zo ben ik nu eenmaal. Want er is geen weg terug. Iedereen draagt een stukje van de waarheid met zich mee. En altijd - zoals het Vlaams Belang - op de kap van de vreemdelingen zitten? Nee, zo werkt het niet. Het zal veel verbeelding vragen om samen te gaan

leven, maar we kunnen niet meer anders. De moderne wereld is een mengwereld geworden en we moeten elkaars metaforen leren waarderen. In de islam wordt seksualiteit als een geschenk van God aanvaard. Hier doen al die 'celibataire' heren in Rome niets anders dan hun stinkende best om de seksualiteit van hun vele gelovigen zo veel mogelijk te onderdrukken. En wij zijn bang. Met mijn liedje 'Bange Blanke Man' heb ik zonder dat ik het toen goed besepte de nagel op de kop geslagen. Ik vergelijk het christendom en de islam met het bijbelverhaal van

Kaïn en Abel. De voedselzoekende mens tegenover de landbouwer. De herder is tevreden met wat hij vindt. De boer is niet tevreden en ploegt zijn land open. Hij zaait en ziet zijn tarwe uitschieten. Tot de herder met zijn schaapjes langs-komt. Die hebben honger en eten als zijn tarwe op. En de boer slaat de herder dood. Dat is natuurlijk niet letterlijk gebeurd, maar er zit veel waarheid in deze parabel. De sedentaire mensen die zich vestigen in de steden. Wij zijn bang van die nomaden. En ze zijn daar. Wij kunnen ze niet meer tegenhouden, dus moeten we proberen samen te leven. En creatief zijn. Kijk, als ik zeg dat mijn kleinkind in de hemel in een engeltje is veranderd, en jij zegt dat engelen niet bestaan. Dan zal ik beledigd en gekwetst zijn. Net zoals wij moeten aanvaar-

den dat in de islamitische wereld de martelaren in het hiernamaals opgewacht worden door smachtende maagden. Lach daar niet mee, want dan zullen die mannen zich op hun ziel getrappt voelen. Over fundamentalisme gesproken: wat is fundamentalisme? Ook ik ben goed zestig jaar geleden nog fundamentalistisch opgevoed, net zoals de meeste van mijn tijdgenoten.

Volgend jaar word je 75. Heb je nog wensen of dromen?

Gewoon voortdoen. Dat is het mooiste werkdoel. Dat is het voortdoen. Doe *stille* voort. Maar als ik zie hoelang mijn vriend Toots Thielemans het uitgehouden heeft, dan heb ik nog een pak jaren voor de boeg. Of neem Picasso. Ik heb een expositie bezocht met werken van Picasso op zijn 80ste. Dat was indrukwekkend. En vooral: dat geeft *courage*. Wat die man nog uitgespookt heeft op die leeftijd! Geen probleem voor mij, want ik heb nog een pak stenen liggen die ik kan en moet bewerken. Ik dank moeder natuur elke dag, want ik ben door haar ververst dat ik nog de kracht heb om dat allemaal te doen.

Tekst: Igor Vandenbergh

Het dubbelalbum 'Den Overkant & De Meditatie' ligt nu in de winkel. Alle info over optredens vind je op willem-vermandere.be

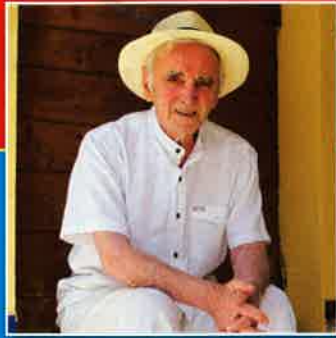
PRIMO

magazine & TV

EXCLUSIEF

SLECHTS
€ 1,25

Programma's van 11 tot 17 oktober 2014

Charles Aznavour (90)
denkt nog niet aan stoppen
'IK NEEM AFSCHIED OP MIJN 100ste VERJAARDAG'

Willem Vermandere
zat vier jaar in een klooster

'Ik werd gerekruteerd door een ronselpater'

'GEEN LIEFDESPAAR MAAR LIEFDESTRIO'

Jonathan heeft twee vrouwen en is toch geen polygamist

FITNESS MET

CHRISTOFF & LINDSAY

Hét recept voor een duurzame relatie

WIN

Je eigen wijnkelder van € 5000

5 413095 201231

NATHALIE

DOCHTER VAN JACKY LAFONT

'MAMA HEEFT EEN GOUDEN HART MAAR IS SOMS TE GOEDGELOVIG'